

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Арабаджи О.В.

Науковий керівник - доц. каф. «Обліку аналізу і аудиту», канд. техн. наук Балан О.С.

У науковій літературі нематеріальні активи визначаються як активи, які не мають матеріально-речової форми, але приносять підприємству додатковий прибуток або створюють умови для його отримання. Згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований [1].

Тлумачення сутності нематеріального активу на законодавчому рівні має розбіжності і не дає вичерпного визначення даної категорії. В економічній літературі питання щодо сутності нематеріальних активів також не мають ґрунтовного висвітлення, а саме: недостатнє дослідження економічної сутності нематеріальних активів (зокрема, реєстрації торгової марки, авторського права; патентування промислового зразка, винаходу), недостатня розробленість наукової класифікації, відсутність методики обліку окремих операцій з нематеріальними активами, невирішеність питань організації носіїв інформації, поділу на балансовий і позабалансовий облік, амортизаційної політики, також не знайшли свого належного висвітлення і питання аналізу нематеріальних активів.

Проблема полягає в тому, що в господарській практиці підприємства використовують нематеріальні активи, строк корисного використання яких становить менше одного року, а зараховують їх до складу необоротних активів.

На думку І.А. Бігдан і Д.Д. Сушко, нематеріальні активи строк корисного використання яких менше одного року доцільно відображати у балансі у складі оборотних активів, як швидкозношувані нематеріальні активи. Це дозволить забезпечити більш точну облікову інформацію, виокремивши окрему групу активів, що використовуються підприємством, та збільшити вартість активів підприємства в цілому за звітний період [2].

Вважаю за доцільне відображати в примітках до річної фінансової звітності у складі необоротних активів і відповідно ввести додатковий рахунок «Швидкозношувані нематеріальні активи» та зробити такі коригування у плані рахунків: змінити назву рахунка 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» на «Малоцінні та швидкозношувані активи», та включити до вказаного рахунку такі субрахунки: 221 – «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 222 – «Швидкозношувані нематеріальні активи», що забезпечить удосконалення обліку та контролю даних активів.

Потребують подальшого дослідження питання класифікації нематеріальних активів, вивчення їх впливу на отримання майбутніх економічних вигід.

Нематеріальні активи повинні бути розподілені на дві групи:

- 1) нематеріальні активи, які прямо пов'язані з обсягом виробництва;
- 2) нематеріальні активи, які прямо не пов'язані з обсягом виробництва.

До першої групи можна віднести такі нематеріальні активи: винаходи; сорти рослин; породи тварин; комерційні таємниці; комп'ютерні програми та інші. Ці нематеріальні активи повинні амортизуватись згідно з терміном використання або згідно з обсягами виробництва.

До другої групи можна віднести такі нематеріальні активи: комерційні (фірмові) назви; літературні та художні твори; торговельні марки; фонограми; промислові зразки та інші. Вони можуть використовуватися доти, доки від них є економічна вигода.

Потенційні інвестори і партнери, оцінюючи українські підприємства, все більше уваги звертають саме на вартість нематеріальних активів. Однак існують певні обмеження щодо оцінки і визначення окремих видів нематеріальних активів (зокрема людський, технологічний (структурний), клієнтський капітал) [3].

Підводячи підсумок, зазначимо, що облік нематеріальних активів – проблема, яка досить важлива в практиці роботи підприємств. Вона пов'язана передусім з питаннями класифікації нематеріальних активів та їх оцінки.

Розглянувши сутність нематеріальних активів можна відзначити, що вони є одними із вагомих активів підприємства, які являють собою різні права, що дають можливість власнику здійснювати підприємницьку діяльність.

Отже, проблеми обліку нематеріальних активів є досить актуальними на сьогодні, які потребують вдосконалення та вирішення на законодавчому рівні.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87, зі змінами і доповненнями. – К. : КНТ, 2010. – 320 с
2. Сушко Д.Д. Проблеми бухгалтерського обліку нематеріальних активів у частині їх визнання та класифікації / Д.Д. Сушко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – №10. – С. 163-166
3. Грачова Р. Ідентифікація нематеріальних активів і гудвілу// Дебет-Кредит. - 2009. - № 40. - С. 31